

Borisav Knežević*

JAVNE NABAVKE: UŠTEDA BUDŽETSKOG NOVCA I PRIBLIŽAVANJE EVROPSKIM STANDARDIMA

Sažetak: Svetska ekonomska kriza značajno utiče na srpsku privredu. Iz tog razloga se pitanja koja se odnose na budžetske uštede nalaze visoko na listi prioriteta Vlade Srbije. Uštede koje se ostvaruju u oblasti javnih nabavki mogu imati ključnu ulogu u tom smislu, imajući u vidu da se u Srbiji svake godine potroši 4 milijarde evra na javne nabavke. Očigledno je da uštede koje se ostvare u ovoj oblasti mogu predstavljati važan doprinos u borbi protiv krize. U vezi s tim, vlasti u Srbiji moraju nastaviti da razvijaju jedan efikasan sistem javnih nabavki koje je usklađen sa standardima Evropske unije.

Imajući u vidu da je najvažniji cilj srpske spoljne politike punopravno članstvo u Evropskoj uniji, treba istaći da su javne nabavke veoma važan deo ovog procesa. Novousvojeni Zakon o javnim nabavkama je važan korak u ovom pravcu. Štaviše, jedan razvijen i funkcionalan sistem javnih nabavki je preduslov za efikasno korišćenje EU/IPA fondova, imajući u vidu činjenicu da što se više Srbija bude približila Evropskoj uniji, to će joj više sredstava iz fondova EU biti dostupno.

Ključne reči: javne nabavke, kriza, ušteda, direktive EU, ponuđači, naručioci, budžetska sredstva

PUBLIC PROCUREMENT: BUDGET FUNDS SAVING AND APPROACHING EUROPEAN STANDARDS

Abstract: Global financial crisis has a significant impact on Serbian economy. That is why the issues related to budgetary savings have come very high on the list of priorities of the Serbian Government. Savings in public procurement could play a key role in this respect, given that 4 billion EUR is spent on public procurement in Serbia every year. It is obvious that savings made in this field may represent an important contribution in the fight against the crisis. In this regards Serbian authorities must continue to develop an efficient public procurement system aligned with EU standards.

Having also in mind that the main goal of Serbia's foreign policy is membership in the European Union, it should be stressed that public procurement is a very important part of this process. The newly adopted Public Procurement Law is an important step in that direction. Moreover, a developed and well-functioning procurement system is a precondition for efficient usage of EU/IPA resources, given that the more Serbia is getting closer to the EU, the more resources from EU funds would be available to our country.

Key words: public procurement, crisis, savings, EU directives, bidders, contacting entities, budgetary resources

* mr Borisav Knežević, samostalni savetnik u Upravi za javne nabavke Vlade Republike Srbije.

1. Trošenje javnih resursa oduvek je bilo veoma važno pitanje u raznim ekonomskim analizama. Ovo pitanje je postalo je još važnije zbog eskalacije Svetske ekonomske krize, a naročito značaj dobija u zemljama Evropske unije.

U svom članku posvećenom mobilizaciji i alokaciji javnih resursa¹ Ljubomir Madžar je citirao Miliona Friedmana koji deli sve vrste trošenja na četiri kategorije: 1) trošenje novca za svoje sopstvene potrebe, 2) trošenje sopstvenog novca za tuđe potrebe, 3) trošenje tuđeg novca za svoje potrebe, 4) trošenje tuđeg novca za tuđe potrebe. Kada govorimo o racionalnosti korišćenja sredstava, očito je da se najracionalnije ponašamo kad trošimo naš sopstveni novac za naše sopstvene potrebe. Najniži stepen racionalnosti prisutan je kad se tuđa sredstva troše za tuđe potrebe. Ovo je upravo slučaj kada govorimo o javnim nabavkama. Na primer, direktor neke osnovne škole sigurno neće biti tako pažljiv (kada govorimo o ceni, kvalitetu, itd.) kada nabavlja opremu za školu, ako njegovo ponašanje poredimo sa situacijom kada kupuje opremu za svoj sopstveni stan. Ovaj fenomen se drugačije naziva „paradoks javnog dobra”, zato što je primećeno da ljudi koriste javna dobra manje efikasno nego privatna dobra. Drugim rečima, ljudi se ponašaju drugačije kad kupuju tuđim novcem, zato što nemaju taj „ugrađeni” motiv za efikasnije korišćenje novca, što prouzrokuje preplaćivanje dobara u poređenju sa cenama koje postižu privatni kupci. Jedini racionalan način da se ovakve situacije prevaziđu jeste da se nametnu pravne norme, u vidu Zakona o javnim nabavkama, koji treba da natera naručioce u javnom sektoru da se ponašaju što sličnije kupcima u privatnom sektoru.

Srbija nema tradiciju u oblasti javnih nabavki. Imajući u vidu da oblast nabavki nije bila pravno definisana u vreme socijalizma, Srbija se suočila sa neophodnošću ustanovljavanja potpuno novih pravnih osnova. Inicijalni korak predstavljalo je usvajanje prvog Zakona o javnim nabavkama, koji je Skupština Srbije usvojila 4. jula 2002. i koji je stupio na snagu 13. jula iste godine. Iako je ovaj zakon bio solidna osnova za početne pomake u srpskom sistemu javnih nabavki, neophodnost usvajanja novog Zakona bila je opšteprihvaćena.

Kada govorimo o važnosti javnih nabavki za srpsku privredu neophodno je da ukažemo na tri najvažnije institucije u ovoj oblasti. Ove institucije imaju ključnu ulogu u stvaranju neophodnih preduslova za uvećanje efikasnosti i transparentnosti u korišćenju novca poreskih obveznika za javne nabavke, kao i za podizanje konkurentnosti i jednakosti ponuđača u procesima javnih nabavki. Ove institucije su: Uprava za javne nabavke, Komisija za zaštitu prava (ponuđača) i Grupa za sistem javnih nabavki Ministarstva finansija.

Uprava za javne nabavke je formirana na osnovu člana 18 predašnjeg Zakona o javnim nabavkama² kao nezavisna vladina organizacija odgovorna direktno predsedniku vlade. Ipak, u funkcionalnom smislu Uprava je povezana sa Ministarstvom finansija, naročito vezano za pravna pitanja tumačenja Zakona. Uprava je zvanično počela sa radom 15. januara 2003.

Druga važna institucija u ovoj oblasti je Komisija za zaštitu prava (ponuđača). Njen osnovni cilj je da obezbedi punu pravnu sigurnost svih učesnika u procesu dodele ugovora o javnim nabavkama. Njeno postojanje omogućava ponuđačima da podnesu žalbu (zahtev za zaštitu prava) ako smatraju da nije ispoštovana formalna procedura dodele ugovora o javnoj nabavci. Kada dobije zahtev za zaštitu prava, Komisija može poništiti tender u celosti ili delimično ili može odbaciti zahtev kao neosnovan.

Grupa za sistem javnih nabavki Ministarstva finansija obavlja zadatke koji se odnose na pripremu nacrtu zakona i podzakonskih akata koji se odnose na javne nabavke. Takođe, Grupa je nadležna i za interpretaciju odredbi Zakona o javnim nabavkama.

Pređašnji Zakon o javnim nabavkama bio je usvojen kao deo pravnih i ekonomskih reformi na putu ka razvoju tržišne privrede i demokratskog društva sa niskim nivoom korupcije. Ovaj Zakon bio je uglavnom zasnovan na tzv. „starim” direktivama Evropske unije³, a kao model je poslužio slovenački Zakon o javnim nabavkama.

2. Novi Zakon o javnim nabavkama je usvojen u Skupštini 22. decembra 2008, a stupio je na snagu 6. januara 2009. Devet podzakonskih akata neophodnih za implementaciju Zakona usvojeni su u julu 2009. To su sledeći podzakonski akti:

¹ Madžar (2008: 8)

² Službeni glasnik Republike Srbije 39/2002.

³ Directive 93/36/EEC, Directive 92/50/EEC, Directive 93/37/EEC, Directive 93/38/EEC.

- Spisak međunarodnih organizacija čiji se posebni postupci javnih nabavki mogu primenjivati umesto odredaba Zakona o javnim nabavkama,
- Pravilnik o postupku javne nabavke male vrednosti,
- Pravilnik o kriterijumima za obrazovanje komisija za javne nabavke,
- Pravilnik o obaveznim elementima konkursne dokumentacije u postupcima javnih nabavki,
- Pravilnik o dokazima o ispunjenosti uslova za priznavanje prednosti date domaćim ponuđačima u postupcima javnih nabavki,
- Pravilnik o obaveznim elementima konkursne dokumentacije u postupcima javnih nabavki,
- Pravilnik o postupku otvaranja ponuda i obrascu za vođenje zapisnika o otvaranju ponuda u postupcima javnih nabavki,
- Pravilnik o načinu vođenja evidencije o javnim nabavkama i sadržini izveštaja,
- Pravilnik o postupku izdavanja sertifikata za službenike za javne nabavke.

Deseti podzakonski akt, Pravilnik o formi i sadržini kreditnog zahteva i dokumentacije o kreditnoj sposobnosti naručioca za javnu nabavku kredita kao finansijske usluge, usvojen je u oktobru 2009. godine.

Usvajanje ovih podzakonskih akata bio je jedan od uslova koje je Evropska komisija postavila Srbiji, da bi mogao biti potpisan Finansijski sporazum, koji se tiče korišćenja IPA fondova EU namenjenih Srbiji u narednom periodu.

Novi Zakon je usklađen sa direktivama 2004/17 EC i 2004/18/EC, tj. sa procedurama koje se primenjuju u zemljama Evropske unije u oblasti javnih nabavki. Jedna od važnijih novina, koje je doneo novi Zakon je novina koja se tiče sertifikacije službenika koji rade na poslovima javnih nabavki. To će omogućiti da u narednih nekoliko godina veliki broj ovih službenika stekne validne sertifikate, koji će biti dodeljivani nakon usvajanja standardizovanih znanja. Tako će se u Srbiji uskoro pojaviti sasvim nova profesija „specijalista za javne nabavke“.

Antikorupcijske odredbe u novom Zakonu predviđaju da naručilac može da odbije ponudu, ako raspolaže sa verodostojnim dokazima da je ponuđač pokušao da podmiti članove komisije, osobu koja je učestvovala u planiranju ili pripremi tenderskih dokumenata, ili neku drugu osobu u nameri da utiče na pomenute osobe da otkriju poverljive informacije ili da utiče na donošenje odluka naručioca u bilo kojoj fazi postupka javne nabavke. Ovo takođe važi ako ponuđač pokuša da zaplaši gorepomenute osobe.

3. Godišnji izveštaj o dodeljenim ugovorima o javnim nabavkama u Republici Srbiji za 2008. godinu pokazuje da je broj ugovora velike vrednosti dodeljen ponuđačima van Srbije relativno mali. (tabela 1).

Tabela 1. Pregled dodeljenih ugovora o javnim nabavkama velike vrednosti po poreklu ponuđača u 2008

Javne nabavke velike vrednosti dodeljene ponuđačima iz Srbije, EU i iz država van EU u 2008. godini		
Država ponuđača	Broj dodeljenih ugovora	Ugovorena vrednost (u hiljadama dinara)
Srbija	32.222	185.469.584
EU	211	7.204.350
Države van EU	163	6.348.679

Izvor: Godišnji izveštaj o dodeljenim ugovorima o javnim nabavkama u R. Srbiji za 2008. god.

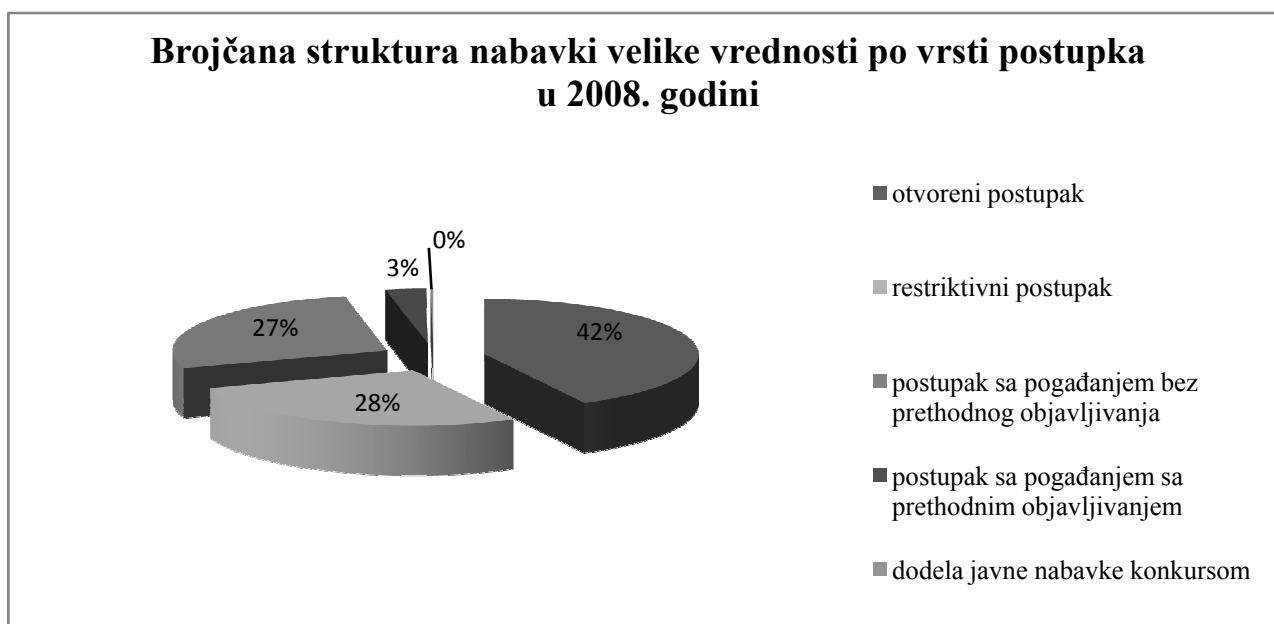
Tabela 2 pokazuje da učešće ponuđača iz Evropske unije, koji su dobili ugovore na tenderima u Srbiji kontinuirano opada, dok je učešće ponuđača iz zemalja van EU gotovo zanemarivo.

Tabela 2 Pregled nabavki prema poreklu ponuđača 2002–2008

Uporedni pregled nabavki prema vrednosti ugovora dodeljenih ponuđačima iz Srbije, EU i država van EU (u %)							
Država ponuđača	2002. godina	2003. godina	2004. godina	2005. godina	2006. godina	2007. godina	2008. godina
Srbija	79	84	91	91	91	95	93
EU	19	13	6	4	5	2	4
Države van EU	2	3	3	5	4	3	3

Izvor: Godišnji izveštaj o dodeljenim ugovorima o javnim nabavkama u R. Srbiji za 2008. god.

Slika 1 pokazuje da je u 2008. godini zastupljenost otvorenog postupka koji je ujedno i najtransparentniji i najpoželjniji sa stanovišta države bila 42%, restriktivnog 28%, a pregovaračkih postupaka oko 30%. Ovo nam govori da sistem javnih nabavki u Srbiji još treba da se razvija i usavršava obzirom na relativno niže učešće otvorenih postupaka, i značajno učešće postupaka sa pogađanjem (pregovarački postupak).

Slika 1. Struktura javnih nabavki prema vrsti postupka u 2008. godini

Izvor: Godišnji izveštaj o dodeljenim ugovorima o javnim nabavkama u R. Srbiji za 2008. god

4. Uprava za javne nabavke takođe je razvila bazični internet-portal, kojem se može pristupiti na zvaničnom internet-sajtu Uprave. Ovaj internet-portal postao je operativan 18. februara 2008.

Internet portal treba da doprinese transparentnosti javnih nabavki, kao i da donese uštede naručiocima. Naime, pređašnja zakonska rešenja propisivala su da su se oglasi za nabavke veće od 3 miliona dinara kad je reč o dobrima i uslugama i veće od 15 miliona dinara, kada je reč o radovima, trebali objavljivati i u Službenom glasniku Republike Srbije i u jednim dnevnim novinama. Nakon usvajanja novog Zakona, objavljivanje na internet-portalu postalo je obavezno, zamenivši tako objavljivanje u dnevnim novinama. Na

taj način, naručioci ostvaruju značajne uštede, imajući u vidu da jedan oglas prosečne veličine u dnevnim novinama značajnijeg tiraža, košta oko 1.000 evra.

Važnost uvođenja ovog internet-portala takođe je prepoznata od strane Evropske komisije. U Izveštaju Evropske komisije o napretku Srbije za 2008. godinu koji je objavljen 5. novembra 2008. (strana 36, paragraf 1) navodi se:

„Izvestan progres je načinjen u oblasti javnih nabavki. Transparentnost procedura za dodelu ugovora je poboljšana uvođenjem internet-portala, što je takođe dovelo do smanjenja troškova, veće konkurencije i bolje kontrole, bolje komunikacije između zainteresovanih strana pouzdanije statistike, povećanja svesti o značaju nabavki, kao i generalnom stvaranju boljeg okruženja za javne nabavke”⁴

Ovaj internet-portal na putu je da postane veoma efikasan instrument za proveru i kontrolu regularnosti procedura javnih nabavki. Pre nego što se oglas postavi na portal, pravni stručnjaci iz Uprave za javne nabavke proveravaju da li oglas sadrži neke neregularnosti (neregularno kratki rokovi, neodgovarajuće visoke cena tenderske dokumentacije itd.). Ovakve neregularnosti mogu diskriminisati ponuđače i ograničiti slobodnu konkurenciju između njih.

Osnovni ciljevi internet-portala Uprave za javne nabavke (tj. efekti koji se mogu očekivati zahvaljujući njegovom uspostavljanju) su:

- Smanjenje troškova postupaka javnih nabavki . Ovo treba takođe da dovede do ušteda u vrednosti od 2 miliona evra na godišnjem nivou zahvaljujući činjenici da je objavljivanje na portalu besplatno za razliku od objavljivanja u dnevnim novinama,
- Bolja informisanost naručilaca i ponuđača, kao i ostalih zainteresovanih strana u procesu javnih nabavki. To znači da su oglasi za javne nabavke sada lako dostupni obzirom da su smešteni na jednom mestu i besplatni,
- Povećana transparentnost i slobodna konkurencija na tržištu javnih nabavki, prevashodno zahvaljujući većoj dostupnosti relevantnih informacija u ovoj oblasti, što automatski proširuje opseg potencijalnih učesnika u procesu javnih nabavki.

Veća transparentnost će takođe biti postignuta zahvaljujući objavljivanju obaveštenja o zaključenim ugovorima, obaveštenja o poništenju javne nabavke, kao i objavljivanju odluka Komisije za zaštitu prava. Na ovaj način, biće stvoreni preduslovi za efikasniju kontrolu, koja se postiže ukrštanjem podataka prikupljenih od strane Komisije sa izveštajima koje dostavljaju naručioci. Ovo će omogućiti Upravi da prepozna one naručioce koji zaključuju ugovore u suprotnosti sa odlukama Komisije.

Štaviše gorepomenuti podaci pomoći će da se identifikuju naručioci na čije se zaključene ugovore upućuje najviše žalbi (zahteva za zaštitu prava) u odnosu na broj zaključenih ugovora. To će takođe pomoći da se identifikuju oni ponuđači koji se žale bez osnova, samo da bi sprečili zaključivanje ugovora, nezadovoljni što su izgubili na tenderu.

Sve to će, takođe, omogućiti praćenje ugovora velike vrednosti, za razliku od prethodne prakse koja je dozvoljavala kontrolu pojedinih ugovora, ali ne svih. Očekuje se, isto tako, da će, zahvaljujući internet-portalu, udeo pregovaračkih postupaka značajno opasti.

Za razliku od prethodne prakse koja je omogućavala razmenu dokumenata samo između naručilaca i ponuđača (a samo ponekad su oni obavestavali nadležno državno telo), nova zakonska rešenja omogućavaju i drugim zainteresovanim osobama i organizacijama da prate postupke javnih nabavki (novinari, stručnjaci, NVO, poslovna udruženja) jednostavnim pretraživanjem internet-portala. Ovo će, u praktičnom smislu, povećati broj „kontrolora“ regularnosti postupaka javnih nabavki, a portal će biti njihov instrument za pronalaženje traženih informacija.

Drugim rečima, svaka zainteresovana osoba moći će da pretražuje podatke o svakom registrovanom zaključenom ugovoru. Ove informacije uključuju: vrednost ugovora, tip postupka, datum zaključenja ugovora, broj ponuđača koji su učestvovali na tenderu, detaljne informacije o naručiocu, kao i o „pobedniku“ u ovom nadmetanju. Ova činjenica će naterati naručioce da budu pažljiviji u organizovanju tendera, znajući

⁴ http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/press_corner/keydocuments/reports_nov_2008/serbia_progress_report_en.pdf

da su pod nadzorom javnosti. Očekivani efekat ove preventivne uloge portala trebalo bi da bude smanjenje broja neregularnih tendera.

U skladu sa ovim, internet-portal Uprave za javne nabavke trebalo bi da postane moćan antikorupcijski instrument u „rukama javnosti“.

5. Zemlje Zapadnog Balkana imaju izuzetno dobru saradnju u oblasti javnih nabavki. Zemlje u regionu međusobno dele informacije o tekućim i planiranim projektima u ovoj oblasti i u mnogim takvim projektima učestvuju zajedno. Ovo je, ne samo rezultat preporuka Evropske unije, o potrebi unapređenja regionalne saradnje u svim oblastima, već i same zemlje regiona prepoznaju koristi od međusobne saradnje i razmene iskustava.

Takođe je važno naglasiti da zasad ne postoji formalna regionalna mreža u našem regionu u oblasti javnih nabavki (iako je Srbija spremna da pokrene jednu takvu inicijativu u drugoj polovini 2009.). Ipak, kroz razne regionalne inicijative promovise se saradnja u ovoj oblasti.

Regionalna škola za javnu administraciju (RESPA) je dobar primer kako Evropska unija postiže regionalnu saradnju. Inicijalni koncept ove Škole je baziran na potrebi unapređenja regionalne saradnje u oblasti javne uprave, jačanja administrativnih kapaciteta i jačanja ljudskih resursa u skladu sa principima Evropskog administrativnog prostora (EAP). Osnovni cilj je da se zemljama učesnicama omogući da ispune Kopenhagenske i Madridske kriterijume. Protokol o saradnji koji se odnosio na formiranje RESPA, potpisan je 2. maja 2006. u Briselu.⁵

Javne nabavke su važan deo aktivnosti RESPA. U vezi sa tim možemo navesti petodnevnu regionalnu radionicu o javnim nabavkama koja je održana u Torinu 19 – 23. novembra 2007, u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada (MOR). Cilj radionice bio je da se unaprede operativne performanse u upravljanju procesima javnih nabavki. Učesnici radionice bili su državni službenici iz zemalja regiona koji kao svoju svakodnevnu aktivnost obavljaju poslove vezane za javne nabavke, kao i zaštitu prava ponuđača. Naredni ambiciozni korak u okviru RESPA je projekat „trening trenera“ (TOT) u oblasti javnih nabavki, a njegova implementacija predviđena je za 2010. godinu.

Regionalna antikorupcijska inicijativa (RAI) ima sedište u Sarajevu. RAI je naslednik Antikorupcijske Inicijative Pakta Stabilnosti (SPAI), koja je takođe bila formirana u Sarajevu, u februaru 2000. godine. U oktobru 2007. SPAI je preimenovana u RAI - Regionalnu antikorupcijsku inicijativu. Pored zapadnobalkanskih zemalja, članice Inicijative su i: Rumunija, Bugarska i Moldavija.⁶

Imajući na umu da su javne nabavke nezaobilazan deo antikorupcijskih pitanja, RAI, u skladu sa tim, posvećuje puno pažnje javnim nabavkama.⁷

Jedan od važnijih događaja u organizaciji ove inicijative, a koji se ticao javnih nabavki bila je Regionalna konferencija o javnim nabavkama održana 12 – 13. novembra 2008. u Cavtatu. Ova konferencija okupila je na jednom mestu predstavnike agencija za javne nabavke, komisija za zaštitu prava, državnih revizorskih institucija, kao i predstavnike OLAF-a (Evropska kancelarija za borbu protiv finansijskih pronevera), SIGMA-e i OECD-a. Cilj konferencije bio je da se istakne značaj primene standarda i preporuka EU, kao i drugih međunarodnih organizacija u sistemima javnih nabavki zemalja jugoistočne Evrope, uključujući i Zapadni Balkan.

SIGMA je još jedna organizacija čije su aktivnosti važne za regionalnu saradnju. SIGMA je zajednička inicijativa OECD-a i Evropske unije, prevashodno finansirana od strane Evropske unije. Nastala je 1992. godine sa sedištem u Parizu. Javne nabavke su veoma važno polje ekspertize za SIGMA-u.

Dosad je SIGMA organizovala značajan broj regionalnih seminara za visoke zvaničnike iz zapadnobalkanskih zemalja u oblasti javnih nabavki. Ovi seminari imaju za cilj da povećaju regionalno razumevanje pitanja vezanih za javne nabavke, uspostave regionalnu mrežu visokih zvaničnika za javne nabavke, kao i da ojačaju veze sa nadležnim institucijama u državama članicama Evropske unije.

Inicijativa „Kompaktne investicije za jugoistočnu Evropu“ počela je svoje aktivnosti 2000. godine kao deo II Radnog Pakta stabilnosti, koji se bavio ekonomskom obnovom, razvojem i saradnjom.

⁵ http://www.respaweb.eu/index.php?option=com_content&Itemid=1&id=53&lang=en&task=view

⁶ <http://www.rai-see.org/about-us/historical-background.html>

⁷ <http://www.rai-see.org/about-us/historical-background.html>

Projekat „Kompaktne investicije“ predvideo je postojanje Radne grupe za antikorupciju, koja je jedna od četiri regionalne radne grupe. Važan segment aktivnosti ove Radne grupe odnosi se na javne nabavke.

Sledeći važan aspekt koji se tiče regionalne saradnje u ovoj oblasti je onaj koji se odnosi na CEFTA sporazum.

Aneks 1 CEFTA sporazuma iz 2006. godine (član 35) predviđa da će „svaka Strana potpisnica ne kasnije od 1. maja 2010. osigurati progresivno i efektivno otvaranje svog tržišta javnih nabavki, te će stoga, uz poštovanje relevantnih zakona, procedura i praksi, robama, uslugama i ponuđačima drugih Strana potpisnica biti garantovan tretman koji nije nepovoljniji od tretmana koji imaju domaće robe, usluge i ponuđači“.⁸

Evropska mreža za javne nabavke (PPN) je „mreža za saradnju između visokih zvaničnika u oblasti javnih nabavki, namenjena evropskim preduzećima koja učestvuju u postupcima nabavki u drugim zemljama. Ona uključuje sve zemlje članice EU, zemlje kandidate za članstvo u EU, članice Evropske ekonomske zone i Švajcarsku.“⁹

Evropska komisija snažno podržava Mrežu i prisutna je u njenom radu kao posmatrač. Srbija učestvuje u radu Mreže kao posmatrač zajedno sa BJR Makedonijom, Crnom Gorom, Evropskom investicionom bankom i OECD-om.¹⁰

ZAKLJUČAK

Govoreći o neefikasnosti u javnom sektoru, možemo takođe reći da vladine nabavke mogu često biti jedan od izvora ove neefikasnosti. Dešava se da procedure koje država propiše da bi suzbila korupciju i uštedela novčana sredstva, često uzrokuju povećanje troškova vladinih nabavki. Ovo znači da donosioci odluka u javnom sektoru moraju biti veoma pažljivi kada uvode nove procedure u oblast javnih nabavki.

Možemo zaključiti da je evidentan napredak koji je Srbija u ovoj oblasti napravila. On se najviše ogleda u kreiranju solidnog pravnog i institucionalnog okvira, ali mnogo manje je vidljiv kad je u pitanju implementacija i poštovanje propisa. Takođe, čini se da je politička podrška koju država pruža institucijama zaduženim za javne nabavke nedovoljna i više deklarativna i da bi ta podrška bila još manja da nije kontinuiranog pritiska od strane Evropske komisije da se ova oblast valjano uredi.

Ako imamo u vidu da je vrednost javnih nabavki u Srbiji procenjena na 4 milijarde evra godišnje, onda bi ušteda od 10 procenata, koliko najverovatnije odlazi na korupciju, iznosila oko 400 miliona evra. To je činjenica koju država mora imati u vidu, obzirom na posledice Svetske ekonomske krize i mere štednje koje je Vlada Srbije gromoglasno proklamovala. Stoga podrška nadležnim institucijama za javne nabavke mora postati snažnija, takođe imajući u vidu da će, u budućim pregovorima za punopravno članstvo u EU, jedno celo pregovaračko poglavlje biti posvećeno javnim nabavkama.

LITERATURA

- [1] http://209.85.129.132/search?q=cache:e9gQMV8YN_kJ:www.investmentcompact.org/dataoecd/24/28/39637617.pdf+how+to+fight+procurement&cd=1&hl=en&ct=clnk
- [2] <http://info.worldbank.org/governance/wgi/pdf/wgidataset.xls>
- [3] <http://www.epractice.eu/cases/ellectrweb>
- [4] <http://www.komisija.sr.gov.yu>
- [5] <http://www.mfin.sr.gov.yu/eng/115>
- [6] <http://www.ujn.sr.gov.yu>
- [7] Izveštaj o dodeljenim ugovorima o javnim nabavkama u Republici Srbiji za 2008. godinu, Uprava za javne nabavke, www.ujn.gov.rs

⁸ <http://www.cefta2006.com/doc/CETA-Linkovi/Home/eng/CEFTA%202006%20ANNEX%201.pdf>.

⁹ <http://www.publicprocurementnetwork.org>

¹⁰ <http://www.publicprocurementnetwork.org>

- [8] Knežević, B., (2007) *Elektronske javne nabavke na Zapadnom Balkanu-Ellectraweb projekat*, „Evropsko zakonodavstvo”, Beograd, Institut za međunarodnu politiku i privredu, br. 19–22, str. 37–41
- [9] Madžar, Lj., (2008) *Mehanizmi mobilizacije i alternativne alokacije javnih sredstava*, Studija br. 1, Beograd
- [10] Stiglitz, J. E., (2004/1999) *Ekonomija javnog sektora*, Ekonomski fakultet u Beogradu, Beograd, str. 203–204
- [11] Varinac, S., Savić, M. i Belenzada, Đ. (2009) *Novi zakon o javnim nabavkama sa komentarom*, „Public Aktiv”, Beograd, str. 41–42
- [12] Veselinović, P., (2008) *Uticaj procesa globalizacije na razvoj nacionalne ekonomije*, u Rikalović, G., Jovanović Gavrilović, B. (urs) (2008), *Ekonomska politika i privredni razvoj*, tematski zbornik, Ekonomski fakultet u Beogradu, Beograd, str. 249
- [13] Zakon o javnim nabavkama („Sl. glasnik RS“, br. 39/2002, 43/2003 – dr. zakon, 55/2004 i 101/2005 – dr. zakon), str. 8–9